

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : Πολίνα Μοίρα

ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Β΄ ΜΕΡΟΥΣ

Με τα ερωτήματα αυτά οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να εντοπίσουν, να συσχετίσουν, να ερμηνεύσουν ή και να αξιολογήσουν κειμενικούς δείκτες, στοιχεία του κειμένου (περιεχόμενο-νόημα, δομή και ύφος/γλώσσα), στη μεταξύ τους συνάφεια και στη σχέση τους με το περικείμενο (εισαγωγικό σημείωμα του κειμένου, τίτλο, συγγραφέα, χρόνο έκδοσης κ.λπ.), την επικοινωνιακή περίσταση και το συγκεκριμένο του/της συγγραφέα και του/της αναγνώστη/τριας. Η μοριοδότησή τους είναι 40/100 (πολλές μονάδες για να... επιτρέψουμε να χαθεί έστω και μία! ☺)

Ακολουθούν παραδείγματα ερωτήσεων και βήματα – οδηγίες που θα σας οδηγήσουν στη σωστή απάντηση και υποδειγματική απάντηση όπου κρίθηκε αναγκαίο. Έχουν επιλεγεί κάποιες πιθανές εκφωνήσεις από αυτές που δημοσιοποίησε το ΙΕΠ. Θα ακολουθήσουν και οι υπόλοιπες

- 1. Στη 2η παράγραφο η συγγραφέας φαίνεται ότι θέλει να π.χ καταγγείλει. Να επιλέξετε στο κείμενο τρεις (3) κειμενικούς δείκτες που υποστηρίζουν αυτή την επιδίωξη και να εξηγήσετε την επιλογή σας. Η εναλλακτικά : στη 2η παράγραφο ο συγγραφέας θέλει να (εξηγήσει, να πείσει, να καταγγείλει). Επιλέξτε μία από τις παραπάνω επιλογές και τεκμηριώστε την απάντησή σας με αναφορές σε κειμενικούς δείκτες.**

Απάντηση :

Αφού μελετήσουμε προσεκτικά όλο το κείμενο εστιάζουμε την προσοχή μας στην παράγραφο που μας ζητήθηκε και ανιχνεύουμε την πρόθεση του συγγραφέα, τι θέλει δηλαδή να κάνει (πχ. να εξηγήσει, να πείσει, να καταγγείλει...). Για να τεκμηριώσουμε την απάντησή μας διερευνούμε τους κειμενικούς δείκτες / τις γλωσσικές επιλογές που χρησιμοποιούνται για να στηρίζουν την πρόθεση του συγγραφέα. Δηλαδή :

- Επιρρήματα / επιρρηματικές φράσεις/ διαρθρωτικές λέξεις που μπορεί να δείχνουν αιτία, υπόθεση κλπ
- Ύφος οικείο, τυπικό κλπ
- Λέξεις που δείχνουν αν ξεκινά από το γενικό ή το ειδικό.
- Την αναφορική ή την μεταφορική χρήση της γλώσσας και τα σχήματα λόγου όπου και αν υπάρχουν
- Λεξιλόγιο (λόγιο, λαϊκό, ειδικό)/ γλωσσικές ιδιοτυπίες
- Ρηματικοί χρόνοι, εγκλίσεις και πρόσωπα
- Μακροπερίοδος/ μικροπερίοδος λόγος
- Παράταξη/ υπόταξη και ασύνδετο σχήμα
- Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου
- Στίξη

Σε όποια από αυτά χρησιμοποιήσουμε στην τεκμηρίωσή μας, γράφουμε πάντα δίπλα τους τη λειτουργία τους στο συγκεκριμένο απόσπασμα. Και φυσικά ποτέ δεν ξεχνώ να γράψω τα κειμενικά αποσπάσματα που χρειάζονται.

- 2. Αν ο σκοπός του συγγραφέα είναι να ευαισθητοποιήσει τον/την αναγνώστη/τρια του για το πρόβλημα, πώς το επιτυγχάνει; Για την απάντησή σας να παρατηρήσετε τα σημεία στίξης και τα σχήματα λόγου στη σημασία των λέξεων που επιλέγει ο συγγραφέας. Για να τεκμηριώσετε την απάντησή σας να αναφερθείτε με δύο (2) παραδείγματα από το κείμενο στα σημεία στίξης και με τρία (3) παραδείγματα στα σχήματα λόγου που υποστηρίζουν τον σκοπό του συγγραφέα**

Απάντηση : Αρχικά γράφουμε το πρόβλημα το πρόβλημα/ φαινόμενο για το οποίο ο συγγραφέας θέλει να μας ευαισθητοποιήσει. Αντιγράφω το χωρίο του κειμένου αλλά κάνουμε και μια προσωπική σχολιαστική απόδοση του ίδιου χωρίου (το αποδίδουμε με δικά μας λόγια). Για να τεκμηριώσουμε την απάντησή μας (στην περίπτωση που η εκφώνηση δεν ζητά συγκεκριμένους δείκτες που το αποδεικνύουν) διερευνούμε αν χρησιμοποιούνται :

- συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις
- Αφήγηση ή περιγραφή
- Χιούμορ ή ειρωνία
- ποιητική χρήση της γλώσσας . Σχήματα λόγου
- Ρηματικοί χρόνοι και πρόσωπα που διαμορφώνουν υποκειμενικότητα και φόρτιση στο κείμενο (α΄ και β΄ ρηματικό πρόσωπο, ενεστώτας κλπ)
- Στίξη με ιδιαίτερη λειτουργία
- μικροπερίοδος λόγος
- ευθύς λόγος
- Παράταξη και ασύνδετο σχήμα

Υποδειγματική απάντηση :

« Οι πρόσφυγες από την Μικρά Ασία ήρθαν σε μια χώρα, μικρή και φτωχή. Οι συνθήκες ζωής τον πρώτο καιρό ήταν τραγικές. Η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη και οι άλλες πόλεις περιτριγυρίζονταν από ατέλειωτα στρατόπεδα με σκηνές και ένα άθλιο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης. Και το ψωμί λιγοστό που μοιράζονταν σε συσσίτια. Και από πάνω οι αρρώστιες ο τύφος και η ευλογιά που θέριζαν τους δυστυχισμένους πρόσφυγες. Οι Έλληνες που ζούσαν στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας ήταν τα πρώτα θύματα της ανταλλαγής των πληθυσμών . Υποχρεώθηκαν σε μια μαρτυρική πορεία οκτακοσίων χιλιομέτρων κάτω από τραγικές συνθήκες. Ανθρώπινα ράκη έπρεπε να πορευτούν μέσα σε ένα εχθρικό περιβάλλον, και με κίνδυνο ζωής από τις συμμορίες των Τούρκων εθνικιστών. Ο Απόστολος Μυκονιάτης θυμάται : « Βασανιστήκαμε, κακοκοιμηθήκαμε, κακοφάγαμε, μεγάλη συμφορά πάθαμε. Και ποιος δεν έκλαψε νεκρούς; Και ποιος δεν κακοπάθησε και ποιος δεν κλαίει ακόμα; Μονάχα τα παιδιά που γεννήθηκαν εδώ, τ' ακούνε σαν ψεύτικα παραμύθια...».

Στη συγκεκριμένη παράγραφο η πρόθεση του συγγραφέα είναι - μεταξύ των άλλων και - να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη για τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι πρόσφυγες που ήρθαν στην Ελλάδα από την Μ. Ασία . Οι γλωσσικές επιλογές μέσω των οποίων το επιτυγχάνει είναι : Η αφήγηση («Υποχρεώθηκαν σε μια μαρτυρική πορεία .....εθνικιστών») , η περιγραφή («Η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη και οι άλλες πόλεις περιτριγυρίζονταν από ατέλειωτα στρατόπεδα με σκηνές και ένα άθλιο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης. Και το ψωμί λιγοστό που μοιράζονταν σε συσσίτια») . Η προσωπική μαρτυρία σε ευθύ λόγο (« Βασανιστήκαμε, κακοκοιμηθήκαμε, κακοφάγαμε, μεγάλη συμφορά πάθαμε. Και ποιος δεν έκλαψε νεκρούς; Και ποιος δεν κακοπάθησε και ποιος δεν κλαίει ακόμα; Μονάχα τα παιδιά που γεννήθηκαν εδώ, τ' ακούνε σαν ψεύτικα παραμύθια...».) το ασύνδετο σχήμα (Βασανιστήκαμε, κακοκοιμηθήκαμε, κακοφάγαμε, μεγάλη συμφορά πάθαμε) . Η μεταφορά « οι αρρώστιες που θέριζαν».

Είναι κατανοητό ότι σε κάθε περίπτωση δεν συναντώνται όλες οι αρχικά προαναφερθείσες γλωσσικές επιλογές , αλλά κάποιες από αυτές μόνο .

3. Να παρουσιάσεις την οργάνωση του επιχειρήματος στην 1η παράγραφο του κειμένου Ή εναλλακτικά : Στην 4η παράγραφο ο συγγραφέας διατυπώνει ένα ακόμη επιχειρήμα για την υποστήριξη της θέσης του. Πόσο πειστικό είναι το επιχειρήμα του; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

Συνοπτικά σε μια τέτοια ερώτηση στηρίζομαστε :

- στην καταγραφή της συλλογιστικής πορείας της παραγράφου
- στην αποσαφήνιση παραδοχών και συμπεράσματος στο επιχειρήμα
- στη θεωρία της αξιολόγησης του επιχειρήματος (οι προκείμενες του αποτελούν προσωπική θέση του συγγραφέα ή γενικά αποδεκτές απόψεις ;)
- στον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου
- σε ό, τι ιδιαίτερο και ξεχωριστή υποστηρίζει δομικά ή υφολογικά την απάντησή μας (όπως εδώ η αντίθεση στον άξονα του χρόνου . Η οικογένεια τότε και τώρα)

- και πάνω απ' όλα αποσπάσματα από το κείμενο !!

Παράδειγμα/ απάντηση : «*Θεσμοί που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν επί αιώνες, που καθιερώθηκαν με αίμα πολύ, έχουν πια διαβρωθεί. Η οικογένεια, που ήταν η ζεστή φωλιά όπου πλάθονταν κι οπλίζονταν ο άνθρωπος, κάθε μέρα γίνεται και πιο σκιώδης. Ο τρόπος ζωής που είχε το παρελθόν κληροδοτήσει από γενιά σε γενιά – τιμιότητα, ντροπή, αξιοπρέπεια και κοινωνική συνεργασία – κινδυνεύει και αναιρείται καθημερινά από την πρακτική της εποχής μας. Το παρελθόν, ως αυθεντία, ως πηγή κανόνων βίου, υποφέρει από δεινή αμφισβήτηση*»

Ο συγγραφέας ισχυρίζεται «Θεσμοί που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν επί αιώνες, που καθιερώθηκαν με αίμα πολύ, έχουν πια διαβρωθεί.» Αυτό είναι ένα συμπέρασμα που προτάσσεται στην αρχή της παραγράφου . Έχει στηριχθεί στην επαγωγική συλλογιστική πορεία της σκέψης του συγγραφέα , ο οποίος παράθεσε μία σειρά από εμπειρικές παρατηρήσεις , που αποτελούν τις παραδοχές του/ τις προκείμενες (Η οικογένεια... / Ο τρόπος ζωής... / Το παρελθόν...) για να καταλήξει στο συμπέρασμα που προτάσσει. Το επιχείρημα είναι πειστικό γιατί οι εμπειρικές παρατηρήσεις , που αποτελούν τις προκείμενές του, δεν αποτελούν προσωπική θέση του συγγραφέα , αλλά γενικά αποδεκτές απόψεις σχετικά με τον ρόλο της οικογένειας σε παλαιότερες εποχές και σήμερα (Η οικογένεια, που ήταν η ζεστή φωλιά όπου πλάθονταν κι οπλίζονταν ο άνθρωπος, κάθε μέρα γίνεται και πιο σκιώδης. Ο τρόπος ζωής που είχε το παρελθόν κληροδοτήσει από γενιά σε γενιά – τιμιότητα, ντροπή, αξιοπρέπεια και κοινωνική συνεργασία – κινδυνεύει και αναιρείται καθημερινά από την πρακτική της εποχής μας) Η παρουσίαση της αντιθετικής σχέσης ανάμεσα στο χθες και στο σήμερα ενισχύει την πειστικότητα και την εγκυρότητα του επιχειρήματος . Επίσης η αιτιολογική σχέση που διέπει την παράγραφο (η αιτιολόγηση της διαφθοράς των θεσμών μέσα από την αναφορά της αποδυνάμωσης του οικογενειακού θεσμού) καθιστά το επιχείρημα πειστικό .

4. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η συγγραφέας πιθανολογεί (για το τάδε θέμα πχ για την εξέλιξη της τεχνολογίας) . Για ποιον λόγο, κατά τη γνώμη σου, έκανε αυτή την επιλογή;

Προσπαθώ να εντοπίσω φράσεις στις οποίες διαφαίνεται ο πιθανολογικός χαρακτήρας και τις καταγράφω (ίσως, μάλλον, πιθανόν , η υποτακτική έγκλιση) . Κατόπιν εξηγώ γιατί ο συγγραφέας πιθανολογεί το ...τάδε θέμα και παραθέτω χωρία από το κείμενο . Η απάντηση βρίσκεται ανάμεσα στις παρακάτω επιλογές :

- το προς διερεύνηση θέμα έχει δύο διαφορετικές όψεις , οπότε ο ίδιος δεν θέλει να δειχθεί μονόπλευρα σκεπτόμενος και μέσω της πιθανολόγησης αναδεικνύει την μετριοπάθειά και αποφεύγεται η απολυτότητα και ο δογματισμός στο κείμενο
- η πιθανολόγηση που επιλέγει καθιστά το ύφος ευγενικό
- προκαλεί τον αναγνώστη να διερευνήσει μόνος του την εγκυρότητα της άποψης

Παράδειγμα : «Με μια μη συνετή χρήση της Γενετικής Μηχανικής θα μπορούσε ίσως να οδηγηθούμε σε ένα πιθανό μέλλον, που θα καθορίζονταν από ένα νέο είδος ρατσισμού, τον γενετικό ρατσισμό. Ή θα μπορούσε να έχει πολύ επικίνδυνες εφαρμογές στον τομέα της οπλικής τεχνολογίας με τη χρήση άκρως επικίνδυνων βιολογικών όπλων, με ολέθριες συνέπειες για την ανθρωπότητα και τον πλανήτη μας. Ή ακόμη θα μπορούσε να αλλοιώσει την ίδια την ανθρώπινη μας υπόσταση, οδηγώντας πιθανότατα σε επικίνδυνη γενετική μετάλλαξη το είδος μας, παραβιάζοντας έτσι την φυσική εξέλιξη και διαδικασία των ειδών.» *Σκαλκέας Γρηγόρης* [έχω υπογραμμίσει τους δείκτες πιθανολόγησης]

5. Να δείξετε τη νοηματική σχέση που έχει ο τίτλος με το υπόλοιπο κείμενο. Η : Νομίζεις ότι ο τίτλος του κειμένου είναι κατάλληλος, για να αποδώσει το περιεχόμενό του;

Απαντητικές οδηγίες :

- Αρχικά διαπιστώνουμε αν ο τίτλος χρησιμοποιεί τη κυριολεκτικά ή μεταφορικά. Αν ισχύει το δεύτερο εντοπίζω τη συνυποδήλωση και την καταγράφο.
- Σχολιάζω τη στίξη, αν υπάρχει, και τη λειτουργία της
- Το πιο σημαντικό : εντοπίζω τα σημεία του κειμένου που απαντούν ή αναφέρονται στον τίτλο, τα αντιγράφω και τα επαναδιατυπώνω συνοπτικά με δικά μου λόγια
- Αν ζητηθεί η αποτελεσματικότητα / καταλληλότητα του τίτλου ,ως προς τη μετάδοση του μηνύματος του συγγραφέα ,απαντούμε χρησιμοποιώντας τα σημεία του κειμένου που απαντούν στον τίτλο (σχολιάζοντας και με δικά μας λόγια)
- Αν ο τίτλος είναι μεταφορικός τότε δηλώνουμε πως η επικοινωνία του με το κείμενο είναι έμμεση και κρυπτική , στοχεύοντας στην κινητοποίηση της φαντασίας του αναγνώστη και στην προσέλκυση του ενδιαφέροντός του

Παράδειγμα

Κείμενο

Απόδραση από τη μοναξιά ;

1η§ Είναι γεγονός αναντίρρητο ότι η κοινωνική δικτύωση αποτελεί έναν νέο τρόπο επικοινωνίας ευρύτατα διαδεδομένο, ο οποίος αποκτά όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις. Επί δεκαετίες ο άνθρωπος αναζητούσε τρόπους να αλλάξει την προσωπική του οπτική σε ό,τι αφορούσε τις κοινωνικές του σχέσεις, και το διαδίκτυο στάθηκε το προσφορότερο έδαφος για κάτι τέτοιο. Σημαντικό είναι να δούμε κατά πόσο και σε ποιον βαθμό τα κοινωνικά δίκτυα μπορούν να γίνουν πόλοι έλξης μεταξύ των ανθρώπων, για ποιους λόγους κάποιος συμμετέχει σε αυτά, ποιοι δεσμοί συνεργασίας αναπτύσσονται διαδικτυακά και, τέλος, πόσο επηρεάζεται ο ατομικός αυτοπροσδιορισμός, όταν ο άνθρωπος λειτουργεί ως μέλος ενός ευρύτερου οργανισμού που διαρκώς αλλάζει και αποκτά γιγαντιαίες διαστάσεις.

2§ Υπάρχουν βασικοί κανόνες λειτουργίας ενός κοινωνικού δικτύου, όπως η σύνδεση, ο δεδομένος και προαπαιτούμενος δεσμός ανάμεσα στα μέλη μιας ομάδας, και η μετάδοση μιας πληροφορίας, η οποία σχετίζεται κυρίως με την ταχύτητα και την αμεσότητα. Η ανθρώπινη αλληλεπίδραση, ο γρήγορος συντονισμός συναισθημάτων, η ικανότητα της μαζικής αντίδρασης μπορούν να λάβουν επιδημικές διαστάσεις μέσα στο διαδίκτυο και να φορτίσουν ή να αποφορτίσουν ανάλογα μια συγκεκριμένη αντίδραση, θετική ή αρνητική.

3§ Ένας ακόμη παράγοντας που επηρεάζεται από τα κοινωνικά δίκτυα είναι το προσωπικό συναίσθημα της ικανοποίησης που πηγάζει από το γεγονός ότι υπάρχουν «δίπλα» μας άλλοι άνθρωποι, υπάρχουν «φίλοι». Εικονικοί έστω, αλλά φίλοι. Είναι γεγονός ότι ο άνθρωπος διακρίνεται και από το εγγενές γνώρισμα της επιζήτησης κοινωνικών σχέσεων, επομένως είναι δεδομένη η ευχαρίστηση που νιώθει στον εικονικό, έστω, κόσμο της φιλίας που αναπτύσσει ο ίδιος μέσα σε ένα πολυοργανικό σώμα, όπως είναι κάποιο κοινωνικό δίκτυο.

4§ Όμως, στον αντίποδα αυτής της πραγματικότητας υπάρχει πάντα το τεράστιο κοινωνικό φαινόμενο των ημερών, εκείνο της μοναξιάς, το οποίο δημιουργεί η εικονική διασύνδεση . Η βασική ανάγκη για οικειότητα και κοινωνία σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων και η σύγχρονη, αστική κυρίως, μοναξιά λειτουργούν ως προωθητική δύναμη διασύνδεσης. Τα άτομα με πολλούς εικονικούς φίλους νιώθουν αμβλυμένο αυτό το συναίσθημα, μια και η εγγύτητα τροφοδοτείται συνεχώς και είναι σαφές ότι ο μοναχικός άνθρωπος τείνει να προσδεθεί πιο σφιχτά στα δίκτυα κοινωνικής διασύνδεσης, απαλύνοντας ταυτόχρονα και άλλες αρνητικές ψυχολογικές καταστάσεις, όπως είναι το άγχος, η απόρριψη, ο θυμός, η θλίψη και η κατάθλιψη.

5§ Η μεγάλη πρόκληση όμως για όλους μας είναι να βρούμε τη χρυσή τομή ανάμεσα στην ατομική συμπεριφορά και στη συμπεριφορά που εκδηλώνεται ως αποτέλεσμα σύνδεσης σε κάποιο δίκτυο. Βέβαια, θα πρέπει να έχουμε κατά νου ότι, όπως σε όλα τα πράγματα, έτσι και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης η επωφελής ή επιβλαβής χρήση εναπόκειται στις δικές μας επιλογές και στη δική μας κρίση.

T. Μπάλα, Διαδικτυακό περιοδικό Thinkfree, 21.8.2012 (διασκευή).

Απάντηση : Ο τίτλος του κειμένου χρησιμοποιεί τη γλώσσα συνυποδηλωτικά και αυτό διαφαίνεται μέσα από την μεταφορά «απόδραση». Το ερωτηματικό που ακολουθεί εγείρει προβληματισμό στον αναγνώστη και του προτείνει τη διερεύνηση της απάντησης μέσα από το κείμενο. Συγκεκριμένα η συγγραφέας στην 3^η και στην 4^η παράγραφο (« ένας ακόμη...κατάθλιψη»). Η ανάγκη των ανθρώπων για αλληλεπίδραση, ανθρώπινη επαφή και «το προσωπικό συναίσθημα της ικανοποίησης που πηγάζει από το γεγονός ότι υπάρχουν «δίπλα» τους άλλοι άνθρωποι, έστω και «εικονικοί φίλοι», τους οδηγεί στη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η ανάγκη του να ξεφύγει από τη μοναξιά του τον στρέφει στη διαδικτυακή επικοινωνία και στην «εικονική διασύνδεση». «Η βασική ανάγκη για οικειότητα και κοινωνία σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων και η σύγχρονη, αστική κυρίως, μοναξιά λειτουργούν ως προωθητική δύναμη διασύνδεσης. Τα άτομα με πολλούς εικονικούς φίλους νιώθουν αμβλυμένο αυτό το συναίσθημα, μια και η εγγύτητα τροφοδοτείται συνεχώς και είναι σαφές ότι ο μοναχικός άνθρωπος τείνει να προσδεθεί πιο σφιχτά στα δίκτυα κοινωνικής διασύνδεσης, απαλύνοντας ταυτόχρονα και άλλες αρνητικές ψυχολογικές καταστάσεις, όπως είναι το άγχος, η απόρριψη, ο θυμός, η θλίψη και η κατάθλιψη.»

Ο τίτλος είναι αποτελεσματικός γιατί το κείμενο αποδεικνύει, μέσω των προαναφερθέντων αναφορών, πως ο σύγχρονος, μοναχικός άνθρωπος κερδίζει την «εγγύτητα» με τους άλλους την οποία έχει ανάγκη, καταπολεμά το άγχος και όλα τα αρνητικά του συναισθήματα, θεωρώντας την επικοινωνία στο διαδίκτυο πραγματική απόδραση από τον περιοριστικό χώρο της μοναχικής ατομικής του πορείας

6. Πώς ο τρόπος σύνδεσης των ιδεών/ απόψεων/ επιχειρημάτων του συγγραφέα εξυπηρετεί τις προθέσεις του συγγραφέα στη συγκεκριμένη παράγραφο ;

Απάντηση : διερευνούμε

- τον τρόπο ανάπτυξης παραγράφου
- την παραγωγική ή επαγωγική συλλογιστική πορεία
- την παρατακτική ή υποτακτική σύνδεση των προτάσεων
- τη συνοχή της παραγράφου / διαρθρωτικές λέξεις – φράσεις

Παράδειγμα : «*Ενόψει της νέας χιλιετίας, το ανθρώπινο γένος είναι υποχρεωμένο να σχεδιάσει ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα και να διαμορφώσει τους όρους ενός νέου πολιτισμού. Και είναι υποχρεωμένο να το πράξει τούτο -επιτρέψτε μου να επισημάνω- όχι γιατί το εκπαιδευτικό σύστημα και ο πολιτισμός του παρελθόντος απέτυχαν, αλλά διότι άλλαξε η κοινωνία. Τίποτε από όσα ο άνθρωπος μπορεί να σκεφθεί και να δημιουργήσει -αν πρόκειται να καταστεί βιώσιμο- δεν είναι δυνατό να υπάρξει ερήμην της κοινωνίας. Αλλάζουν οι κοινωνικές συνθήκες; Αλλάζουν, επίσης, οι ιδέες, οι πεποιθήσεις, οι μορφές της τέχνης, οι επιστημονικές αντιλήψεις και ούτω καθεξής.*» Θεοδόσης Πελεργίνης

Απάντηση : Η πρόθεσή του συγγραφέα είναι να αποδείξει γιατί είναι αναγκαίες οι εκπαιδευτικές αλλαγές, αφού η εκπαίδευση είναι ένας κοινωνικός θεσμός που φυσικά υπόκειται σε εξέλιξη. Ο συγγραφέας προτάσσει ως συμπέρασμα μια γενικά αποδεκτή θέση («Ενόψει της νέας χιλιετίας, το ανθρώπινο γένος είναι υποχρεωμένο να σχεδιάσει ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα και να διαμορφώσει τους όρους ενός νέου πολιτισμού»), αναφερόμενος στην αναγκαιότητα αλλαγής του σημαντικού θεσμού της εκπαίδευσης. Σε αυτό οδηγήθηκε μέσα από την παραδοχή πως «Τίποτε από όσα ο άνθρωπος μπορεί να σκεφθεί και να δημιουργήσει -αν πρόκειται να καταστεί βιώσιμο- δεν είναι δυνατό να υπάρξει ερήμην της κοινωνίας. Αλλάζουν οι κοινωνικές συνθήκες; Αλλάζουν, επίσης, οι ιδέες, οι πεποιθήσεις, οι μορφές της τέχνης, οι επιστημονικές αντιλήψεις και ούτω καθεξής». Όταν μια κοινωνία αλλάζει, αλλάζουν και οι συνθήκες που επικρατούν σε αυτήν, αλλάζει και ο πολιτισμός της, οι αξίες της, οι θεσμοί της. Οι απόψεις του συγγραφέα παρατίθενται με παραγωγική συλλογιστική πορεία σε μία παράγραφο που οργανώνεται με αιτιολόγηση (Και είναι υποχρεωμένο να το πράξει τούτο -επιτρέψτε μου να επισημάνω- όχι γιατί το εκπαιδευτικό

σύστημα και ο πολιτισμός του παρελθόντος απέτυχαν, αλλά διότι άλλαξε η κοινωνία) για να αποδείξει πως η ανάγκη αλλαγής του εκπαιδευτικού συστήματος συνδέεται άμεσα με τις κοινωνικές αλλαγές. Η υποτακτική σύνδεση των προτάσεων καθιστά τον λόγο του σύνθετο αλλά και ικανό να εκφράσει με επάρκεια τη σύνθετη συλλογιστική του πορεία . Οι απόψεις του συγγραφέα παρατίθενται έχοντας εξασφαλίσει την αλληλουχία που απαιτείται μέσα από την συνάφεια του νοηματικού κέντρου της κάθε περιόδου με την επόμενη της